

Додаток до навчальної програми

Методологія та організація економічних наукових досліджень (з основами інтелектуальної власності) (Частина 1 «Методологія наукових досліджень») для студентів

галузь знань	07 Управління та адміністрування		
спеціальність	073 Менеджмент, 072 Банківська справа		
освітній рівень	Магістр		
освітня програма	Менеджмент організацій і адміністрування Менеджмент інноваційної діяльності Банківська справа		
вид дисципліни	обов'язкова		
	Форма навчання		денна, заочна
	Навчальний рік		2017/2018
	Семестр		2
	Кількість кредитів ECTS		2
	Мова викладання, навчання та оцінювання		українська
	Форма заключного контролю		іспит

Викладач: к.ф.н., доц. Білоус Т.М.

Пролонговано: на 20__17__/20__18__ н.р. _____ (Білоус Т.М.) «29__»08__2017р.

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Структура курсу

ТЕМА 1. Наука та методологія наукового дослідження. Базові поняття філософії методології науки.

Основи філософсько-методологічного дослідження науки, наука як знання і наука як вид діяльності. Логіка і методологія науки. Епістемологія і методологія. Раціоналізм і емпіризм як базові епістемологічні настанови в науці та їх інтерпретації в економічній методології.

Основи позитивістської версії філософії науки. Множина методологічних систем філософії науки та їх класифікації

ТЕМА 2-Множина методологічних систем (частина 1 Емпіризм і методологія індуктивізму. Методологія фальсифікаціонізму)

Емпіризм і методологія індуктивізму. Зміст позитивізму як філософської (антиреалістичної) традиції. Етапи розвитку позитивізму. Позитивістське розуміння наукового знання. Наука, наукова раціональність. Проблема демаркація між наукою та не наукою. Критерій верифікації як спроба вирішення проблеми демаркації в програмі логічного позитивізму(емпіризму).

Критичний раціоналізм К.Попера. Критика індуктивізму, позиція фаллібілізму, методологія фальсифікаціонізму, програма критичного раціоналізму, дедуктивізм (гіпотетико –дедуктивний метод), метод проб та помилок, теорія правдоподібності. Основні риси методологічний фальсифікаціонізму.

Література навчальна

Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2009) Новітня філософія науки. Підручник. – Київ: "Логос".

Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2008) Новітня західна філософія науки. Підручник. – Київ: "Парапан".

Современная философия науки: Знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей запада. Хрестоматия. - М: Логос, - 1996.

Чуйко В. (2000) Рефлексія основоположень методологій філософії науки: Монографія. – Київ.

The Routledge Companion to Philosophy of Science (2014) Eds. by Martin Curd and Stathis Psillos. New York: Routledge. Second edition.

A Companion to the Philosophy of Science. (2000) W. H. Newton-Smith (Editor). –Wiley-Blackwell.

Література допоміжна

- Вайнберг С. (2004) Мечты об окончательной теории. Физика в поисках самых фундаментальных законов природы. - М.: УРСС.
- Вайнберг С. (2003) Квантовая теория поля. - М.: "Физматлит".
- Гемпель К.Г. (1988) Логика объяснения - М.: Дом интеллектуальной книги; Русское феноменологическое общество.
- Карнап Р. (1971) Философские основания физики. Введение в философию науки. - М..
- Поппер К.Р. (1983) Логика и рост научного знания. - М.
- Поппер К. (2002а) Нормальная наука и опасности, связанные с ней // Т.Кун Структура научных революций / Сост. В.Ю.Кузнецов. — М.: ООО "Издательство АСТ".
- Поппер К. (2002 б) Объективное знание. Эволюционный подход. — М.: Эдиториал УРСС.
- Хакинг Я. (1999) Представление и вмешательство. - М.: "Логос".
- Фейерабенд П. (1986) Объяснение редукция и эмпиризм // Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. - М.: "Прогресс". - С. 29-108.
- Anderson P. More is Different // Science. -Vol. 177. - 1972 - P. 393-396.
- Earman J. (1992) Bayes or Bust? A Critical Examination of Bayesian Confirmation Theory. - Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Horwich P. (1982) Probability and Evidence. - Cambridge: Cambridge University Press,
- Mayr E. (1982) The Growth of Biological Thought - Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.
- Nagel E. (1961) The Structure of Science, New York.
- Maxwell G. (1962).The Ontological Status of Theoretical Entities // Minnesota Studies in the Philosophy of Science / ed. by Feigl H. - Vol. 3 - 1962. - P. 3-27.
- Shapere D. (1982)The Concept of Observation in Science and Philosophy// Philosophy of Science - Vol. 49 - P. 231-267.
- Scientific Reasoning: The Bayesian Approach. // eds by Howson C. and Urbach P. (1989) - La Salle, Ill.: Open Court, 1989.
- Weinberg S. (1988) Newton's Dream // "Newton's Dream" / ed by M. S. Stayer. - McGill-Queen's University Press. - Pp. 96-106.

Теми для самостійної роботи

Надайте характеристику основних положень логічного позитивізму як методологічної програми

Опишіть зміст формальних теорій підтвердження та пояснення

Визначте зміст редукціонізму як методологічної настанови

Порівняйте критерії демаркації між наукою та не наукою: верифікаціонізм та фальсифікаціонізм.

Надайте характеристику методології фальсифікаціонізму К.Попера

ТЕМА 2-Множина методологічних систем (частина 2. Історична школа у філософії науки. Рациональність та проблема реалізму у сучасній філософії науки)

Історична школа у філософії науки. «Історичний поворот», означений роботами Т.Куна, І.Лакатоса, П.Фойерабенда та Ст.Тулміна в філософії науки ХХ століття. Упорядкована «структура наукових революцій»: нормальна наука, криза, нова нормальна наука. Поняття парадигми: парадигма як досягнення та парадигма як набір спільних цінностей. Поняття «наукова спільнота» та роль наукової спільноти у для функціонуванні науки.

Методологічний анархізм П. Фойерабенда. Основні ідеї «Проти методологічного примусу» (1975) П. Фойерабенда. Принципи «припустимо все» (anything goes), принцип проліферації, принцип «впертості»(tenacity). Проблема несумірності. Рациональність: критика догматичної рациональності.

Учбова література

Кун Т. Структура научных революций. –М.,1975.

Лакатос И. История науки и ее рациональные конструкции // Структура и развитие науки. - М., 1978.

Полани М. Личностное знание. На пути к посткритической философии. — М., 1985.

Тулмин Ст. Человеческое понимание. –М.,1984.

Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. –М.,1986.

Література допоміжна

Кун Т. Замечания на статью И.Лакатоса / Додаток у книзі: Кун Т. Структура научных революций. –М.: АСТ, 2002.

Кун Т. Логика открытия или психология исследования?/ Додаток у книзі: Кун Т. Структура научных революций. –М.: АСТ, 2002.

Лакатос И. Поппер, фальсификационизм и тезис Дюгема-Куайна. // Лакатос И. Фальсификационизм и методология исследовательских программ. Приложение. М., 1995.

Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. –М.,1995.

Мамчур Е.А. Релятивизм в трактовке научного знания и критерии научной рациональности // <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Mamchur.html>

Фейерабенд П. Наука в свободном обществе. — М.: АСТ, 2010.

Фейерабенд П. Прощай, разум. — М.: АСТ, 2010.

Хакинг Я. Представление и вмешательство. — М.: "Логос", 1999.

Теми для самостійної роботи

Проведіть порівняльний аналіз понять «парадигма» і «науково-дослідна програма».

Поясніть роль наукового співтовариства у процесі розвитку науки.

Опишіть, як змінюється класична концепція раціональності у рамках історичної школи.

Розкрийте підстави критики історичними ідеї об'єктивності в науці і визначте роль особистісного знання.

Поясніть зв'язок наукових революцій і відкриттів з позиції різних представників історичної школи.

Визначте ознаки «ідеологічності» науки за П.Фейерабендом.

Поясніть проблему несумірності та опишіть рівні її розгляду.

Тема 4. Дискусії про "правильний" метод економічної науки.

Дедуктивізм. Дж. Ст. Мілль про природу економічного мислення. Інструменталізм.

Логічний емпіризм та фальсифікаціонізм (Т.Хатчисон, М.Блауг). "Методологія позитивної економічної науки" М. Фрідмана. Методологічний плюралізм.

Учбова література

1. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2009) Новітня філософія науки. Підручник. — Київ: "Логос".
2. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2008) Новітня західна філософія науки. Підручник. — Київ: "Парапан".
3. Філософія економіки. Антологія (2012)/ Д.М. Хаусман (ред.). М.: Издательство Института Гайдара.
4. The Routledge Companion to Philosophy of Science (2014) Eds. by Martin Curd and Stathis Psillos. New York: Routledge. Second edition.
5. A Companion to the Philosophy of Science. (2000) W. H. Newton-Smith (Editor). — Wiley-Blackwell.

Допоміжна література

1. Блауг, М. (2004). Методология экономической науки, или как экономисты объясняют. М.: НП «Журнал ВЭ».

2. Макклоски Д.Н. (2012). Риторика этой экономической науки // *Философия экономики. Антология* / Д.М. Хаусман (ред.). М.: Издательство Института Гайдара. С. 399–418.
3. Blaug, M. (1980). *The Methodology of Economics: Or How Economists Explain*, Cambridge: Cambridge University Press; Second Edition 1992.
4. Caldwell, B.J. (1982) *Beyond Positivism: Economic Methodology in the twentieth centari* London.
5. Friedman, M. (1953) *The Methodology of Positive Economics*. // Friedman M. *Essays in Positive Economics*. - Chicago: University of Chicago Press. // *Рос. переклад. М. Фридман (2012) Методология позитивной экономической науки / Философия экономики. Антология / Д.М. Хаусман (ред.). М.: Издательство Института Гайдара. С. 177- 216.*
6. McCloskey D.N. (1983) *The Rhetoric of Economic Science.: Essays on Methodology*. Boston,. P 510
7. Mill J. S. (1844). *On the Definition of Political Economy; and on the Method of Investigation Proper to it*. // *Essays on Some Unsettled Questions of Political Economy*. J. S. Mill. London, Longmans. Pp 86–118. (*Рос. переклад. Миль Дж.Ст. (2012) Об определении предмета политической экономии и методе ее исследования, свойственной ей. / Философия экономики. Антология / Д.М. Хаусман (ред.). М.: Издательство Института Гайдара. - С. 55-76*
8. Hands, D. W. (2001). *Reflection Without rules: Economic Methodology and Contemporary Science Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Hausman, D. M. (1992). *The Inexact and Separate Science of Economics*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Hutchison, T. (1938). *The Significance and Basic Postulates of Economic Theory*, Repr. with a new Preface. New York: A.M. Kelley, 1960.
11. Hutchison, T. (2000). *On the Methodology of Economics and the Formalist Revolution*, Cheltenham: Edward Elgar.
12. Mill J. S. (1843) *A System of Logic*. Reprinted by London: Longmans Green, 1949.
13. Robbins L. (1935) *An Essay on the Nature and Significance of Economic Science*. 2nd ed. London: Macmillan,
14. Popper K. (1965) *The Logic of Scientific Discovery*. - New York: Harper Torchbooks.

Тема 5. Сучасні методологічні проблема економічної науки

Соціологічний поворот у філософії науки та економічна методологія. Науковий реалізм економічної науки. Роль моделей в економічному мисленні. Методологія експериментування

Учбова література

1. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2009) Новітня філософія науки. Підручник. – Київ: "Логос".
2. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2008) Новітня західна філософія науки. Підручник. – Київ: "Парапан".
3. Философия экономики. Антология (2012)/ Д.М. Хаусман (ред.). М.: Издательство Института Гайдара.
4. The Routledge Companion to Philosophy of Science (2014) /Eds. by Martin Curd and Stathis Psillos. New York: Routledge. Second edition.
5. A Companion to the Philosophy of Science. (2000)/ W. H. Newton-Smith (Editor). – Wiley-Blackwell.

Допоміжна література

1. Cartwright N. (1983) How the Laws of Physics Lie. - New York: Oxford University Press.
2. Cartwright, N. (1989). Nature's Capacities and Their Measurement. Oxford: Clarendon.
3. *Hacking I.* Representing and Intervening. – Cambridge: Cambridge University Press, 1983. / Рос. переклад див.; Хакинг Я. Представление и вмешательство. – М.: Логос, 1999.
4. Hausman, D. M. (1980). How to do the Philosophy of Economics. In (eds.) Asquith P. D. and R. N. Giere. PSA, Vol. I, East Lansing, MI: PSA, 353–62.
5. Hausman, D. M. (1992). The Inexact and Separate Science of Economics. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Hands, D. W. (2001). Reflection Without rules: Economic Methodology and Contemporary Science Theory. Cambridge: Cambridge University Press.
7. Latour, B. (1986). Science in Action. Cambridge MA: Harvard University Press.
8. Neuroeconomics Decision Making and the Brain (2009). Ed. by P.W. Glimcher. – New York: New York University Press,

Теми для самостійної роботи з Тем 4-5.

Опишіть основні положення методологічної програми Дж.Ст. Міля

Опишіть основні положення методологічної програми фальсифікаціонізму М. Блауга.

Визначте зміст методології інструменталізму М. Фрідмана.

Надайте визначення головних методологічних проблем економічної науки сучасної доби.

Питання на залік з курсу Методологія та організація наукових досліджень
(з основами інтелектуальної власності) (Змістовий модуль 1 «Методологія наукових досліджень»)

1. Проблема визначення науки
2. Зміст позитивізму як філософсько-методологічної традиції.
3. Програма верифікаціонізму, принцип верифікації.
4. Емпіризм як філософська настанова в методології наукового дослідження позитивізму
5. Проблема демаркації між наукою та не наукою.
6. Методологія фальсифікаціонізму та концепція критичного раціоналізму К.Попера.
7. Основні положення роботи Т.Куна «Структура наукових революцій»: «нормальна наука», «криза», «революція».
8. Методологія науково-дослідних програм І.Лакатоса Основні структурні елементи методології.
9. Порівняльний аналіз понять «парадигма» і «науково-дослідна програма».
10. Методологічний анархізм П.Фойєрабенда
11. Філософія науки та економічна методологія
12. Дедуктивізм. Дж. Ст. Мілль про природу економічного мислення.
13. "Методологія позитивної економічної науки" М. Фрідмана.
14. Методологічна концепція інструменталізму М.Фрідмена.
15. Методологія дослідницьких програм І. Лакатоса в економічній методології.
16. Нормативна методології економічної науки та дескриптивна (позитивна) методологія.
17. Науковий реалізм економічної науки.
18. Роль моделей в економічному мисленні.

19. Аналіз статті І.Мякі «Моделі та експерименти» / Аналіз статті М.Фрідмана «Методологія позитивної економічної науки» (за вибором)

Питання на іспит з курсу **Методологія та організація наукових досліджень** (з основами інтелектуальної власності) (Змістовий модуль 1 «Методологія наукових досліджень»)

Проблема визначення науки

Зміст позитивізму як філософсько-методологічної традиції.

Програма верифікаціонізму, принцип верифікації.

Емпіризм як філософська настанова в методології наукового дослідження позитивізму

Проблема демаркації між наукою та не наукою.

Методологія фальсифікаціонізму та концепція критичного раціоналізму К.Попера.

Основні положення роботи Т.Куна «Структура наукових революцій»: «нормальна наука», «криза», «революція».

Зміст понять методології Т.Куна: «парадигма», «наукова спільнота».

Порівняльний аналіз понять «парадигма» і «науково-дослідна програма».

Роль наукового співтовариства у процесі розвитку науки.

Критика історичистами ідеї об'єктивності в науці.

Методологія науково-дослідних програм І.Лакатоса Основні структурні елементи методології.

Зв'язок наукових революцій і відкриттів з позиції різних представників історичної школи.

Ознаки «ідеологічності» науки за П.Фойєрабендом.

Методологічний анархізм П.Фойєрабенда

Проблема несумірності та рівні її розгляду.

Філософія науки та економічна методологія

Дедуктивізм. Дж. Ст. Мілль про природу економічного мислення.

Логічний емпіризм та фальсифікаціонізм (Т.Хатчісон, М.Блауг).

"Методологія позитивної економічної науки" М. Фрідмана.

Методологічна концепція інструменталізму М.Фрідмена.

Методологія реформованого фальсифікаціонізму Марка Блауга.

Методологія дослідницьких програм І. Лакатоса в економічній методології.

Соціологічний поворот у філософії науки та економічна методологія.

Нормативна методологія економічної науки та дескриптивна (позитивна) методологія.

Роль моделей в економічному мисленні.

Методологія експериментування в економічній науці

Проблема реалізму в економічній науці.

Науковий реалізм економічної науки.

Аналіз статті І.Мякі «Моделі та експерименти» / Аналіз статті М.Фрідмана «Методологія позитивної економічної науки» (за вибором)

Категорії

Дедукція

Індукція

Аргумент

Демонстративні та недемонстративні типи аргументу

Емпіризм

Раціоналізм

Емпіричне та теоретичне в структурі наукового знання

Структура наукового знання: універсальні твердження та емпіричний базис.

Емпіричний базис. «Теоретична навантаженість фактів».

Гіпотеза та теорія.

Підтвердження наукової теорії.

Методологія наукового дослідження

Епістемологія науки

Критерій демаркації між науковим та ненауковим знання.

Нормативність

Дескриптивність

Наукова раціональність.

Верифікаціонізм

Фальсифікаціонізм

Верифікація, придатність до верифікації.

Фальсифікація

Гіпотетико-дедуктивний метод

Дедуктивно–номологічна модель пояснення

Парадигма

Науково-дослідницька програма

Інструменталізм наукової теорії

Реалізм наукової теорії

Реалізм та «реалістичність»

Модель